

สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

States, Problems and Developments Guidelines of the student supporting system
in school under the office of secondary educational service area 21

วุฒิมพงษ์ พันทิวา¹ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร² ดร.เยาวลักษณ์ สุตะโคตร³
Wuttipong Pantiva¹, Assoc. Prof. Dr. Chaiya Pawabutra², Dr. Yaovalak Sutacort³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ สภาพ และปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,185 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ปีการศึกษา 2561 จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ F-test (One-Way ANOVA) และ t-test ชนิด independent Samples

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย
3. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และจำนวนบุคลากรในโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและจังหวัดที่เป็นที่ตั้ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน
4. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียนและจำนวนบุคลากรในโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน จังหวัดที่เป็นที่ตั้ง และระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนา

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²Course teacher in Master of Education Program And Doctor of Philosophy Program in Educational Administration Program

Sakon Nakhon Rajabhat University

³ข้าราชการบำนาญ

3 Pensioner

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: วุฒิมพงษ์ พันทิวา, ibirdstudio@gmail.com

รับเมื่อ 2 เมษายน 2563 แก้ไข 5 พฤษภาคม 2563 ตอรับ 9 พฤษภาคม 2563

5. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 นำเสนอ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน

ABSTRACT

This research aimed to investigate and compare states, problems of the student supporting system in schools under the Office of secondary Educational Service area 21 and seek Developments Guidelines of the student supporting system in school under the Office of secondary Educational Service area 21. The population consisted of 2,185 administrators, homeroom teacher. The sample comprised 175 administrators, homeroom teacher. A tool used was a set of 5-level rating scale questionnaire containing two parts : the states and problems of the student supporting system in school. The discriminative power ranged in value from .44 to .83 with reliability of .98 and .56 to .96 with reliability of .99 respectively. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, F-test (One-Way ANOVA) and t-test independent were employed to analyze data.

The findings were as follows:

1. The states of the student supporting system in school under the office of secondary educational service area 21 as perceived by the administrators, homeroom teacher, as a whole, was at the high level.
2. The problems of the student supporting system in school under the office of secondary educational service area 21 as perceived by the administrators, homeroom teacher, as a whole, was at the less level.
3. The states of the student supporting system in school under the office of secondary educational service area 21, classified by overall school size as a whole were different at as statistical significance of .01 level. In terms distance from school to office of Educational service area and number of personnel as a whole were different at as statistical significance of .05 level, in term positions and location province as a whole, were not different.
4. The problems of the student supporting system in school under the office of secondary educational service area 21, classified by overall school size and number of personnel as a whole were different at as statistical significance of .05 level, as perceived by location province and distance from school to office of Educational service area as whole, were not different.
5. The developments guidelines of the student supporting system in school under the office of secondary educational service area 21 presented in 4 aspects of development by: 1) Getting to know students individually, 2) Student screening, 3) Preventing and solving student problem and 4) Student forwarding.

Keywords: The Student Supporting System, Problems and Developments Guidelines

กุ่มิหลัง

กระแสลโกลกาภิวัตน์ (Globalization) ก่อให้การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นับเป็นปัจจัยเร่งที่ลำคัญทำให้โลก ไร่พรมแดน เกิดการไหลทะลักของข้อมูล ข่าวสาร ทั้งทางบวกและทางลบ แปรเปลี่ยนวิถีชีวิต ค่านิยมของคนในสังคม

กล่าวคือ คนไทยส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ถูกต้องและเหมาะสม มีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น การแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นภัยร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเด็กและเยาวชนอย่างกว้างขวาง ในขณะที่เดียวกันกลุ่มเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเล่นการพนันมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกไซเบอร์ ทำให้คนไทยมุ่งแสวงหาความสุขและสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ คำนี้ถึงประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าส่วนรวม สื่อมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน แต่สื่อยังมีบทบาทค่อนข้างน้อย ในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพคน รูปแบบความสัมพันธ์แบบเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพ่อแม่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเริ่มหมดไป พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ สัมพันธภาพเปราะบางจนนำไปสู่ปัญหาทางสังคมเพิ่มขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 1 – 3)

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญ ในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ เป็นจุดหมายไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และกำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ การประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่มีเจตนาให้รัฐมีหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือเด็กและครอบครัวให้อยู่ในสภาพที่มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตที่ดี ได้รับการดูแลให้มีพัฒนาการตามวัย และเด็กทุกคนต้องมีหลักประกันความปลอดภัย ตลอดจนได้รับความคุ้มครองจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งเด็กที่ประสบปัญหาและเด็กที่ไม่ประสบปัญหา ซึ่งระบุไว้ในหมวด 2 มาตรา 22 ความว่า การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2548, หน้า 22)

จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย ประจำปี 2558 ด้านปัญหาเชิงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องได้รับการพัฒนา ปัญหาเด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์) ประเด็นปัญหาที่พบมากที่สุด คือ เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่นเดียวกับสถานการณ์ปัญหาเชิงประเด็นสังคม ด้านวัฒนธรรมและจริยธรรม ที่พบว่ามีสถานบันเทิงที่ไม่เหมาะสมในท้องถิ่น จากข้อมูลระบบสารสนเทศ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดหนองคาย พบว่าจำนวนคดีเด็กและเยาวชน อายุไม่เกิน 18 ปี ที่ถูกดำเนินคดีอาญา ในช่วงปีงบประมาณ 2556 – 2557 มีแนวโน้มสูงขึ้น จำแนกตามฐานความผิด พบว่า ส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ รองลงมาคือ คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน คดีเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด เกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย คดีเกี่ยวกับเพศ และคดีความสงบและชื่อเสียง ตามลำดับ (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองคาย, 2559, หน้า 19 – 38)

สถานศึกษามีพันธกิจที่สำคัญยิ่งต่อสังคม ในการช่วยพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในสังคม และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ โดยต้องจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 2) บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลก็คือ ครู

ที่นอกเหนือจากภารกิจด้านการสอนแล้ว บทบาทที่สำคัญประการหนึ่งคือการเป็นครูที่ปรึกษา ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการฝึกความเป็นผู้ใหญ่แก่นักเรียน คอยช่วยเหลือเกื้อกูลในงานที่เกินความสามารถของนักเรียน รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2542 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยกรมสามัญศึกษา (เดิม) และกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยการปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครู ให้ส่งเสริม ดูแล พัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม จึงได้จัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอน 5 องค์ประกอบ คือ การรู้จักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อมีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริมพัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ กำหนดเป็นนโยบายสถานศึกษา ต่อมาเมื่อมีการปรับโครงสร้างกระทรวง ศึกษาธิการเมื่อปี พ.ศ. 2546 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดนโยบายสำคัญในการให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสม และทันสมัย และได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุขตามเจตนารมณ์ของนโยบายและภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, หน้า 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาใช้กับโรงเรียนในสังกัดตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เพื่อให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งทางด้านการส่งเสริม การป้องกัน ปัญหา และการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาในด้านความสามารถทางการเรียน ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว แต่ด้วยข้อจำกัดด้านบุคลากรและช่องว่างระหว่างวัยของครูผู้ให้บริการและนักเรียนผู้รับบริการ ทำให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย การขับเคลื่อนระบบไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จากสภาพการปฏิบัติและปัญหาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2546 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานเท่าที่ควร มีการเปลี่ยนแปลงครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือบ่อยครั้ง ทำให้การดำเนินงานและการรายงานผลขาดความต่อเนื่อง (มนตรี ก้องเวหา, สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2559) ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักวิชาการศึกษาคำนาถ การกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศทางการบริหาร โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในโรงเรียนให้มีมาตรฐานในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คำถามของการวิจัย

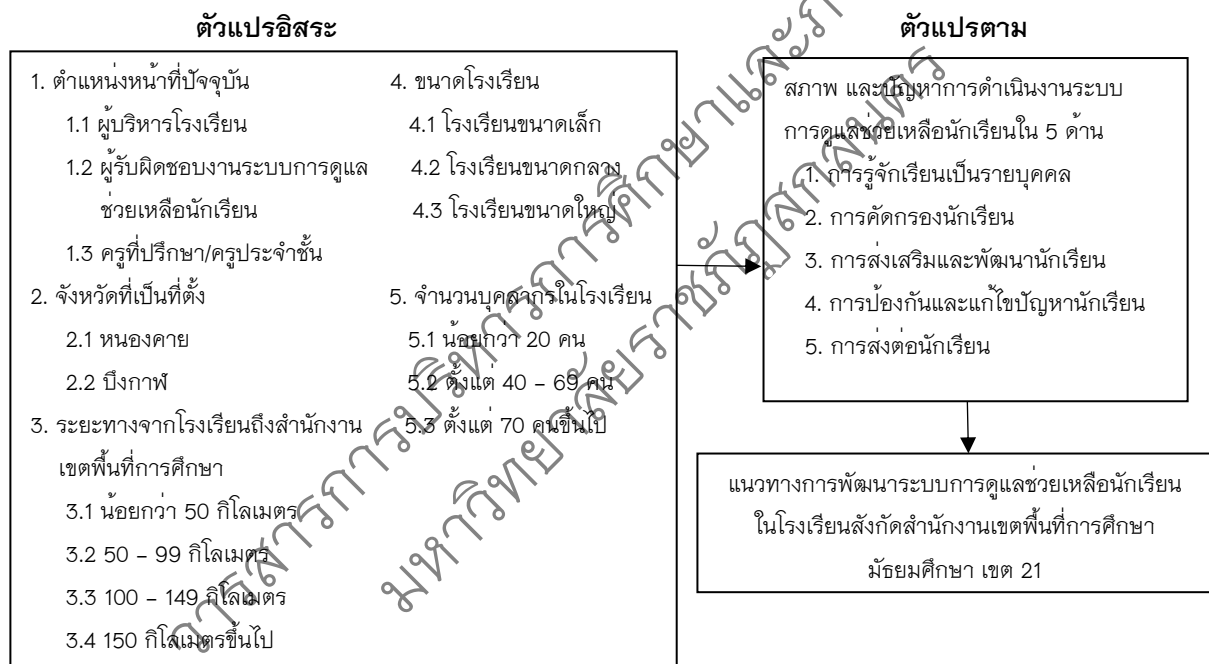
1. สภาพ และปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นอย่างไร
2. สภาพ และปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 แตกต่างหรือไม่ อย่างไร เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน จังหวัดที่เป็นที่ตั้งระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และขนาดโรงเรียน
3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน จังหวัดที่เป็นที่ตั้ง ระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขนาดโรงเรียน และจำนวนบุคลากรในโรงเรียน
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใน 5 ด้าน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,185 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 112 คน ผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 112 คน และครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น จำนวน 1,961 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21, 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 175 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 48 คน ผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 48 คน

และครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น จำนวน 79 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการกำหนดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 37-43) โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์นำมาประมวลสร้างเป็นแบบสอบถาม เรื่อง “สภาพ ปัญหา และแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21” โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ จังหวัดที่เป็นที่ตั้ง ระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขนาดโรงเรียน และจำนวนบุคลากรในโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยแบ่งขอบข่ายการดำเนินงานออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอื่นๆ ที่นอกเหนือจากแบบสอบถามการวิจัยและข้อเสนอแนวทางการพัฒนา การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวม ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ที่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานและครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโดยผู้วิจัยนำส่ง แบบสอบถาม จำนวน 175 ชุด และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจ ความสมบูรณ์ของข้อมูล

2. รวบรวมแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จำนวน 175 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100 ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ การหาอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item total Correlation) ของเพียร์สัน (Pearson) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's)
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test, การวิเคราะห์ค่าที่ t-test ชนิด Independent samples

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน
2. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน
3. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและจำนวนบุคลากรในโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และจังหวัดที่เป็นที่ตั้ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน
4. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียนและจำนวนบุคลากรในโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน จังหวัดที่เป็นที่ตั้ง และระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด โดยรวมไม่แตกต่างกัน
5. แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เน้นเสนอ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ในครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้
 - 1.1 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน เนื่องจาก โรงเรียนจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางและสร้างการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมร ปल्लीหมอม (2559, หน้า 127-128) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาสภาพและปัญหาผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
 - 1.2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจาก โรงเรียนมีการรายงานผลเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลต่อผู้ปกครอง ชุมชน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง มีการประชุม ชี้แจง และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสม และนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นสารสนเทศในการคัดกรองนักเรียน และจัดเก็บ

ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารสนเทศ ด้านความปลอดภัย และด้านอื่นๆ ที่พบเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ แก้วจรัญ (2555, หน้า 93-95) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เนื่องจาก ครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนทุกกลุ่มด้วยท่าทีที่เป็นมิตร และเก็บรักษาข้อมูลนักเรียนเป็นความลับ มีการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่หลากหลาย และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นประจำทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร อุตมา (2555, หน้า 74 - 77) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบภารกิจการบริหารงานในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก 4 ขั้นตอน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ

1.4 ด้านการคัดกรองนักเรียน เนื่องจาก โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านคัดกรองนักเรียนอย่างเหมาะสม กำหนดหน้าที่และกรอบการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีโครงการปฏิทินปฏิบัติงานตามแผน และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ แก้วจรัญ (2555, หน้า 93-95) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โรงเรียนควรจัดข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างมีระบบ และการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้รู้จักนักเรียนเพิ่มขึ้น รองลงมา คือควรมีการสร้างบรรยากาศและความสำคัญ การกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นจริงเป็นจัง และควรมีการติดตามและดูแลอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งมีครูและฝ่ายที่รับผิดชอบอย่างเป็นระบบ

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน เนื่องจากโรงเรียนกำกับดูแล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลพื้นฐานเพื่อการส่งต่อนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนอย่างเหมาะสม กำหนดหน้าที่และกรอบการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในภายนอก อย่างชัดเจน มีแผนงาน โครงการ ปฏิทินปฏิบัติงานตามแผน และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการส่งต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมร ปลื้มหอม (2559, หน้า 127-128) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพ และปัญหาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งต่อนักเรียน ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นควรมีการศึกษาเพื่อรับทราบข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียน มาดำเนินการแก้ไขปัญห และส่งต่อกับบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เนื่องจาก ครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนทุกกลุ่มด้วยท่าทีที่เป็นมิตร และเก็บรักษาข้อมูลนักเรียนเป็นความลับ โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมร ปลื้มหอม (2559, หน้า 127-128) ได้ทำการศึกษาสภาพ

และปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาสภาพและปัญหาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ครูที่ปรึกษาหรือครู
ประจำชั้น ควรติดต่อหรือประสานงานกับผู้ปกครองในเบื้องต้น เพื่อทำความเข้าใจตรงกันกับปัญหาที่เกิดขึ้นและร่วมกัน
ดำเนินการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข้ต่อไป

2.2 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน เนื่องจากโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน
เพื่อหาแนวทางและสร้างการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีแผนงาน
โครงการ ปฏิทินปฏิบัติงานตามแผน และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ ประนอม แก้วสวัสดิ์ (2556, หน้า 100 – 110) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็น
เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย

2.3 ด้านการส่งต่อนักเรียน เนื่องจากโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียน
อย่างเหมาะสม กำหนดหน้าที่และกรอบการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในภายนอก อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้อง
กับงานวิจัยของ อมร ปลื้มหอม (2559, หน้า 127–128) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า
ผลการศึกษาสภาพและปัญหาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีสภาพ
ปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยด้านการส่งต่อนักเรียน ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นควรมีการศึกษาเพื่อรับทราบข้อมูล
ที่แท้จริงของนักเรียน มาดำเนินการแก้ไข้ปัญหาและส่งต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อไป

2.4 ด้านการคัดกรองนักเรียน เนื่องจาก โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านคัดกรอง
นักเรียนอย่างเหมาะสม กำหนดหน้าที่และกรอบการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนจากเครื่องมือ
เช่น ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประนอม แก้วสวัสดิ์ (2556, หน้า 100 –
110) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 18 พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย

2.5 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจาก โรงเรียนได้นำข้อมูลเพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการ
คัดกรองนักเรียนดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยบุคลากรในโรงเรียนให้ความ
ร่วมมือ โรงเรียนจัดเวลาและอำนวยความสะดวกแก่คณะกรรมการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมร ปลื้มหอม (2559, หน้า 127–128) ได้ทำการศึกษาสภาพ
และปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาปัญหาผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
มัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีการดำเนินงานมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตาม
ระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและจำนวนบุคลากรในโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและจังหวัดที่เป็นที่ตั้ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน
ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันจังหวัดที่เป็นที่ตั้ง ระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขนาดโรงเรียน และจำนวนบุคลากรในโรงเรียน มีความแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแล การเอาใจใส่จากครูผู้รับผิดชอบระบบงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ครูประจำชั้นอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งได้นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินงานเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมากยิ่งขึ้น และมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผจง สงคราม (2555, หน้า 101-102) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 13 จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนวมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประนอม แก้วสวัสดิ์ (2556, หน้า 100 - 110) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปรึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดโรงเรียนและจำนวนบุคลากรในโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน จังหวัดที่เป็นที่ตั้ง และระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันจังหวัดที่เป็นที่ตั้ง ระยะทางจากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขนาดโรงเรียน และจำนวนบุคลากรในโรงเรียน มีความแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น ต่างตั้งเป้าหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามนโยบายของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ชัดเจน ครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น เป็นผู้ปฏิบัติแผนงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญญาอุท โพธิ์นอก (2558, หน้า 113 - 117) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีความคิดเห็นแตกต่างกันในขนาดของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สภาพ และปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า

1.1.1 สภาพการการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ในประเด็นที่การรายงานผลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ด้วยวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

ในประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อแยกประเภทการส่งต่อนักเรียนภายในหรือภายนอกอย่างชัดเจน โดยจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและนำมาใช้ประโยชน์ในการแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน โดยเฉพาะประเด็นการติดตามผลการส่งต่อนอก จากผู้เชี่ยวชาญและเครือข่าย โดยมีการสรุปปัญหาการดำเนินการร่วมกัน เมื่อมีการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาของนักเรียน

1.1.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน โดยเฉพาะประเด็นการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อหาแนวทางและสร้างการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง การส่งเสริมพัฒนานักเรียนควรได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง จะส่งเสริมให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน โดยเฉพาะประเด็น ครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนทุกกลุ่มด้วยท่าทีที่เป็นมิตร และเก็บรักษาข้อมูลนักเรียนเป็นความลับ ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นควรสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2554). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 16 พ.ศ. 2555-2559*. (อัดสำเนา) บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประนอม แก้วสวัสดิ์. (2556). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ประเสริฐ สอนจันทร์. (2553). *การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พจง สงคราม. (2555). *สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานระบบ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 13 จังหวัดตรัง*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- วนิดา เพรตแก้ว. (2552). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วีรพงษ์ เจริญไชย. (2554). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. (2548). *พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ: ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.
- ศิริพร อุดมา. (2555). *การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบภารกิจการบริหารงานในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต เขต 5 ในจังหวัดสิงห์บุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลำปาง: สราวุฒิ แก้วเจริญ. (2555). *การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือการสรรหาและคัดเลือกสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2559*. (อัคราเสนา)
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองคาย. (2559). *รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย ประจำปี 2558*. หนองคาย: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองคาย.
- อมร ปลื้มหอม. (2559). *การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อัยยุทธ โพธิ์นอก. (2558). *สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร